

Felvidéki Híradó.

TARSADALMI és KÖZMŰVELŐDÉSI HETILAP.

A Magyarországi Kárpát Egyesület Hercege Szász Coburg-Gothai Fülöp Ö királyi fensége vednöke alatt álló Szittnya Osztályának közlönye.

Előfizetési árak:
 Egész évre . . . 3 ft. —.
 Fél évre . . . 1 ft. 50.
 Negyed évre . . . 80.

MEGJELENIK: MINDEN VASÁRNAP.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőségre, hirdetések és előfizetések a kiadóhivatalra címezve **Turóc-Szt.-Mártonba** küldendők.

Hivatalos hirdetések díja:
 100 szóig 2 ft., ezentúl minden megkezdett száz szóval 50 korral több.

A hivatalos hirdetéseket, kéziratokat péntekig kérjük beküldeni.

A tűzoltó intézmény.

A tűzoltó intézmény fontosságát áthatva a kormány közelebb egy rendeletet bocsátott ki, melyen a tűzoltó egyesületek felállítását a nagyobb községekre nézve kötelezővé teszi.

Szívesen üdvözöljük e fontos rendeletet, mert hisz nem egyszer volt alkalmunk szomorúan tapasztalni, hogy milliók lettek hamuvá a tűzoltáshoz szükséges felszerelések hiánya miatt. Voltak olyan esetek is, hogy a felszerelések meg voltak, de hiányzottak az ahhoz értő egyének.

Be kell vallanunk más részről azt is, hogy a fenálló egyesületek töbnyire saját erejükből, vagy egy-két pártoló tag csekély díjából tartják fenn magukat s a rendelkezésükre álló ez anyagi erőik koránt sem fedezik azon szükségletet, mely egy tűzoltó egyesület sikeres működéséhez megkívánatik.

Rebesgették egy időben, hogy a biztosító társulatok jövedelmük arányában évenként egy bizonyos adóval fognak közleg pedig erre képtelenek.

Az anyagiak mellett fontos körülmény a tűzoltó egyesületek sikeres működésére, hogy szakképzett vezetők legyenek s hogy a működő tagok közül oly egyének is vétsékek felmagukat, kik a mellett, hogy tehetségeiket is felajánlják, dolgozni is akarnak. Láttuk elégszer, hogy egyesek csak akkor vettek fel az egyenruhát, mikor parádézni kellett, de men-

nél ritkábban jelentek meg a gyakorló órákon.

Nem lehet csodálni aztán, hogy a jobb rész is látván a közönyt, visszavonult, elvesztette kedvét.

Mind ezen bajokhoz a felvidéken még hozzá járult a nyelv kérdés. Népes városokban nem tudták a tűzoltó egyesületeket szervezni, mert elkeseredett harcz fejlődött ki a felett, hogy melyik nyelven vezényeltesse nek a tagok?

Egyik fél sem engedett, minek az lett a szomorú következménye, hogy az egyesület nem alakulhatott meg. Vagy az a furcsa eset történt meg, hogy a magyar és tót nyelvű tagok a német vezényszót fogadták el.

A felvidéki viszonyokról szólván, nem hagyhatjuk említés nélkül azt sem, hogy egyes helyeken a humanus egyesületet politikai tüneményekre is felhasználják.

Nagyon természetesnek találjuk ez esetben, hogy az egyesülettől távol tartják magukat azok, kik csak a német czélt akarják szolgálni s kiknek meggyőződésével nem fér az össze, hogy egyesülettük oly dolgok érdekében tünessen, melyek hazafias érzelmeiket támadják meg.

Ha tűzoltó egyesületeink tisztán a kitzított czél érdekében működnek mindenütt, meg vagyunk győződve, hogy tagjaik sorába lépnének sokan, kik ma a német ügy rovására kénytelenek magukat önnét távol tartani.

Sok mindenben lehetne segíteni, ha a már fenálló egyesületek szövetségbe lépnének s közös erővel, közös akaratall munkálkodnának.

Mi azt hisszük, hogy Révay Gyula báró úr, ki a kisselemcei és Turányi tűzoltóságot oly szépen szervezte, egy felső magyarországi tűzoltó szövetség érdekében legelőbb teletne. S ismerve a

báró ur nemes buzgalmit, merjük remélni, hogy fog is tenni s erre kérjük is.

Az orvosi kamarák érdekében.

Dr. Pávai Gáborról.*

Alig olvastam nagyobb érdeklődéssel cikket, mint dr. Schwarzer Ottó tisztelt barátomét, ki az orvosi rendet oly mélyen érdeklő kérdéskörrel a orvosi kamarák felállításáról szól.

Már mint fiatal orvos lelkesültem az orvosi kamarák felállításáért, majd később kilépe a létért való küzdelem: tövises mezéjére, lépten-nyomon arról győződtem meg, hogy csak a k i s helyes alapon kidöndölt és a mi viszonyainkhoz alkalmazott kamarai rendszernek törvényes életbe léptetésével várható h a n y a t l á s n a k indult orvosi rendünk egészséges fejlődése és felvirágzása, nemkülönböztetve az erősen meglazult kartársi becsületnek és kölcsönös tisztelőnek visszaállítására s a nagy mértékben felburjánzott orvosi nyelvi és foglalkozási korlátok z a s a. Az orvosok társadalmi befolyásának, erkölcsi tekintélyének s egyuttal anyagi jólétének biztos emelkedése s végre tudományunknak h a z a f i a s i r á n y b a n é s s z e l l e m b e n v a l ó t o v a b b f e j l e s z t e s e i s o k a t várhat e közintézménytől.

Meg vagyunk ugyan győződve, hogy kartársaim közül sokan vannak, különösen itt a felvidéken, Bécs közelségében, kik mosolyognak az orvosi tudományunk hazafias irányban és szellemben való tovább fejlesztés kifejezésén. Pedig batran állíthatom, hogy az orvosi tudomány sem mindig kos-

* A szakemberek és laikusok figyelmét felhívjuk a közérdeklő cikkre. Irója az országos közegészségi tanács tagja s a pozsonyi orsz. körház főorvosa. Jelentős érvekkel lép sikra az orvosi kamarák szervezése ügyében. Dolgozatában nagyon helyesen írja meg azt az irányt, melyet külföldieskedő doktor uraink a hazai dolog rovására jóval vélnék követni. Az aktuális becsületes bizonylat széles körben fog érdeklődést kelteni. Szerk.

mopolitikus jellegű, s hogy annak is meg van a maga nemzeti iránya, sőt meg is kell lennie, éppen a különleges viszonyaink közepette. Nem szorul ugyanis bebizonyításra, hogy a nemzetek nagysága és életrevalósága leginkább tudományuk fejlettségéből és művészetük színvonalából ítéltel meg. Igen természetes tehát, hogy mennél általánosabb s tartosabb valamely nemzet műveltsége s mennél fejlettebbek az egyes tudományzakok, annál biztosabb alapon nyugszik annak életképessége. Így Magyarország illetőleg a tudományok művelése s hazafias irányban és szellemben való tovább fejlesztésök s marandóvá tételek nemcsak rendkívül fontos, de éppen a mi politikai viszonyaink közepette, a nemzeti önállóság fenmaradása szempontjából valóságos életkérdés, mert nem vehető kétségbe, hogy hazánk erkölcsi hitélet, politikai súlyát és jó hiraevét, az általános műveltség és a hazafias irányban és szellemben fejlesztett tudományosság állapítja meg.

Saját közvetlen tapasztalataim alapján — ismerve a külföld legelőbb egyetemait — büszkén mondhatom, az orvosi tanszaktól illetőleg minden elfogultságtól nélkül, hogy a budapesti orvosi egyetem fejlesztése kitünő. — Örök hálát feleltethetünk Trefortunknak. — Kifüggetlen s főiskolai a tudomány modern követelményeit s Európa bármelyik egyetemével méltán kiállja a versenyt. Ezt már csak azért is kötelességemnek tartottam e helyen felemlíteni, mert egy Bécsben végzett kartárs úr a hozzá fordult kérdézőnek nem régebben úgy dicsegt meg egy alapon képzett, de Budapestben végzett jeles sebész, hogy elég ha azt mondod róla, hogy Budapestben tanults ezzel ön a kérdéses orvos szakjénetségéről mindent tud.

Saját, hogy északnyugati Magyarorszag orvosainak legtöbbje a nemzeti szellemi kultúra legnagyobb kárára, Bécsben tanulva korán megszokja, hogy ignorálja Magyarorszag kultúrátéményeit, melyeket pedig vagy egyáltalában nem ismer, vagy ha igen

TÁRCZA.

A papi stílus.

(Krónika történet.)
 Irta Mikszáth Kálmán.

A mi papjaink mindig nagy stílisták voltak. Pázmány legszebben irt a maga korában. Haynald, Simor igazi virtuózok az eloquentiában.

De liberálisok is voltak a mi papjaink mindig elzölt. — S ha ma egy kiesit kötekednek is egyben-másban, de csak próbálnak rángatni előlünk a szabadságot, hogy fognak görcsösen két kézzel föztelenlendő és méltóságos uraink is!

Hát még a Rákóczy korában! Nem egy katolicus pap volt akkor, akinek erős kalvinista nyaka vala s lelkük odaszított a gonosz sárgacsizmáz kuruczokhoz.

Különösen a rozsnói papról Székely Jánosról jegyez fel említésre méltó dolgot az öreg krónika.

Hogy, azt mondja, a Rákóczy leveretése után ki volt adva a rendelet a császár bekövetkezé nevenapján istenitisztelettel és szent könyörgéssel ünnepelni úgy a névpont mint a győzelmes fegyvereket.

Székely János félretette a hatósági rendeletet és nem tartott semmi könyörgést, hanem bevonatta gyászszal az oltárt.

Gonosz besúgók akadtak már abban az időben is, akik följelentették az esetet, mire fenyegetőbb parancs érkezett le, s a rozsnói bíró megbízottat, hogy a rendelet végrehajtására felügyeljen s arról jelentést tenni ne mulasszon.

A következő vasárnap volt a lojalis könyörgésre kitérve.

Az egész város lazban volt, hogy mit fog fölismertlendő Székely János uram tenni? Imádkozik-e, vagy nem imádkozik?

Az egész templom megtelt, fej fej mellett volt, még a lélekzetet is elfojtotta mindenki. Soha nem volt még ilyen érdekes isteni tisztelet Magyarországon!

Az ősz pap arcvonásain ott volt a keleménység és dacz most is.

Végre bekövetkezett e döntő pillanat.

Összetette főhéher kezét könyörgésre, de szeméit nem emelte az égre, hanem a föld felé szülyesztet szegyenlősen.

Ajka megnyílt és minden szava bánatosan eszendült végig a hosszú templomra, amint halkan elkezdé:

»Felsőbb rendeletből könyör-

gök hozzád Uristen, mennyei atyánk! — és a többi meg a többi.

Igy vagta ki magát az ügyes stílusával — az emberei a fölebbvalói és az isten előtt. — Nagy lutheranus — mondogatták róla aztán féltréfásan. Hanem iszen nem is lesz ő belőle püspök!

Pedig mégis az lett. Mert már azt a politikát akkor is értették Bécsben, hogy a legnagyobb szajba kell beledugni a legnagyobb karéj kenyeret.

Mint püspökről is maradt fel egy története a jó stílusáról és a finom ötleteiről.

Egyszer egy falusi pap jött hozzá segélyt kérni, a ki különben is gyakran alkalmatlanodott s ösmerős volt arról, hogy a patrónusokat, a nagy urakat folyton szípolozta.

Keservesen zokogva és borzadalmosan panasolta el, hogy nem bir megélni, hogy a hivi nem fizetnek.

A püspök türelmesen hallgatta.

Elmondta a csapásokat, a mik érték, buzája nem termelt, a gyümölcsseit elpodostak tisztességes ruhát nincs módja varratni. Emberek nem halnak, nem születnek. Kő megindult volna a panaszán, de a püspök ásitözva nézett ki az ablakon s csak fél füllel látszólag vigyázni a supplikánsra.

Mikor elvégezte és átnyújtotta a folyamod-

ványt, a püspök még akkor is úgy vette azt át, hogy hátra sem nézett.

— Várom a legkegyesebb indorsátját — rebegi a pap meghajolvást lesve a püspök feleletét.

— Nem felelek — mond a püspök szellemesen — hanem kérdezék. Jöjjen csak idebb domine reverende. A kegyelmedé az, a szép fogat odalent?

S ebben a kérdésben ugyancsak benne volt a felelet, hogy egy szót sem hisz a pap szavaiból.

És a kozák pap nem is kérdészködött többé soha a körülményesebb válasz iránt.

A vértánú özvegye.

Magyarorszag volt első miniszterelnökének özvegye megszabadult örökös gyászától. Csak tegnapi volt, hogy betelt megint egy esztendőnek e fordulója a legfajóbb emlékeztetője annak a kornak, amikor az elborult kedélyekre, az összerorult szivekre rákerült a fájdalom leglajdalmasabb gyászja.

Egy hét híján 39 esztendőig hordozta ezt a mély gyászt kebleben B a t t y á n y L a j o s grófnak a honszeretet megdicsőült martírjának özvegye, született Zichy Antonia grófnő.

de nagyon felületesen. Ezek rendszeren minden iránt közbüncök szoktak lenni s az utalag pöföskedők maguk viselkedésben, kicsinynek és becsmérelnek mindent, ami magyarr, s minden csekélységért Bécsebe lötnak-futnak. Ez a ferde fel fogás s baltélet, fájdalom! ráragadt a nagy közönségre is. A társadalom már annyira vagyunk, hogy a legeskegyelűbb dologért is azonnal Bécsebe mennék, mi több, az orvosok maguk küldik oda betegeiket. Hogy igen gyakran mi szomorú eredményre térnek onnan vissza, annak bizonyítására elég tanulságos példát tudnék felhozni.

A hazai orvostudomány érdekében tett rövid kitérés után tárgyam fonalat felvéve, igen örvendék, hogy dr. Schwarzer Otto az orvosi kamarák sürgetős fellátására oly nagy tekintélyű testület előtt nyilatkozott, mint a magyar orvosok és természetvizsgálók XXIV. vándorgyűlése.

Az üdvös eszme tehát el van hintve s annak előbb vagy utóbb okvetlenül kell győznie, s győzni is fog, ha vállvetve, erőegyesítve felkaroljuk azt. Realizálását nagyban fogja siettetni nálunk az a jelentős körülmény, hogy Poroszországban az orvosi kamarákat az 1887. máj hó 27-ikén kelt miniszteri rendelet már életbe léptette, s hogy annak sürgetős fellátását Ausztriában, az 1888. szept. hó 1-én Bécsújhelyen tartott orvosi gyűlés is elfogadta elvben dr. Kohn indítványára, s egyttal el is határozta, hogy az orvosi kamaráknak mielőbbi fellátása végett az orvosi egyesületek egymást kölcsönösen támogatva, a törvényhozó testület előtt haladéktalanul tegyék meg a szükséges lépéseket. E gyűlés az orvosi rend tekintélyének és érdekeinek emelése szempontjából már is igen figyelemre méltó határozatokat hozott.

Az orvosi rend becsületének megóvására s tekintélyének emelésére és a rendkívül felburjánzott orvosi nyegleség korlátozására legelőször Észak-Amerika orvosi jelelőit meg a helyes irányt. E tekintetben igen üdvös hatása volt azon erkölcsileg csekélyeknek, melyet 1847-ben a philadelphiai nemzeti convent fogadott el, s tett az orvosokra nézve kötelezővé. Ez az erkölcsi codex jelenleg is érvényes New-Yorktól egész San-Franciskóig, s tüzetesen megszabja a kötelességeket, melyeket az orvosoknak a betegek, az orvosi rend, a kártarsak és más orvosok betegeivel szemben kell teljesíteniük, s viszont pontosan meghatározza a betegek és községek kötelességeit is az orvosokkal szemben.

Az orvosi tiszteletdjára vonatkozólag pedig a VII-ik cikk kimondja, hogy az orvosi kar állapítom meg minden városban vagy kerületben a helyi viszonyok tekintetbe vételével bizonyos általános szabályokat, melyeknek pontos megtartása minden orvosnak becsületbeli kötelessége.

Az észak-amerikai orvosi erkölcsi codexet, mint ez idő szerint a legjobbat, a müncheni orvosi egyesület is elfogadta saját tagjai számára 1875-ben normatívum gyanánt. Az

orvosi kötelességekről pedig a párizsi egyetem Brourdelle »deontologie medical« című alatt felvétel collegiumot tart. (Bar nálunk is felvették mielőbb a kötelező tantárgyak sorába!)

Ha tehát már a szabad intézményeiről annyira híres Amerika orvosai is jónak látják az orvosi rend érdekeinek és tekintélyének megóvása szempontjából az »erkölcsi codex«-ben foglalt szabályoknak minden áron érvényt szerezni, akkor mennyivel inkább szükséges volna az e nemű intézkedés nálunk Magyarországon, hol a kártarsi tisztelet és kölcsönös becsülés az újabb időben nagyon is meglazult, s az orvosi tisztesség — kevés kivétellel — az önző anyagi érdekek adozatává lett, a hol továbbá a nagy közönség félrevezetésére és kizsákmányolására lapok hirdetései rovaibaiban a szemérmes és minden orvosi tudományt arczól csapó, s majdnem a hihetlenséggel határos reklámok és mindenféle költött bizonyítványokkal agyon dicséret csodálatos gyógyító módok olvashatók.

Hát nem botránnyosa-e a mindenféle titkos betegségeknek — legyenek még oly régiek — 2—3 nap alatt való biztos és minden fájdalom nélkül történő gyógyításának hirdetésére; vagy nem méltán bosszankodhatik-e egy realis orvos, ha olvassa a vizikórnak, közzvénynek, asthmának, epilepsziának, tüdővésznek, kopaszáságnak, süketésnek stb. legrövidebb idő alatt történő gyökeres gyógyítását s a fennem hirdettet sikerhez legközelebbi s a betegek látása és tüzetes megvizsgálása nem is szükséges, elég csak egy szerény honoráriummal megterhelhet levél is, melynek vétele után az illető csodaorvos utr e küldi a csaliszhatatlan »arcanumot«? Vagy nem lealázó-e az orvosi rendre, hogy egyik kártarsi a másikat háza megett kisebbíti, s orvoslási eljárását a legkíméletlenebbül rovgatja, mert csak az ő »régí tapasztalatok« (?) alapuló módszere kifogastalan és eredményes. Ha aztán a betegség nem javul, a patiens kegyelmezete bizalmatlankodni kezd s a helyett, hogy a rendelő orvos »consilium« tartását javálna, az aggódo család a rendelő orvos tudta nélkül más orvosnál keres menedéket, a ki »sub rosa« járják a beteghez. Vajon így esbten nem maga az orvos csökent-e kártarsi képzettségét? Vajon nem elengedhetetlen kötelessége-e ily esetekben magának az orvosnak arról gondoskodni, öket nem becsul, uton ütfelen kisebbíti és gyűlöljia, nagyon sokszor nem is díjazza, s így az orvosok, az ehhez hasonló eljárások által önmagukat kisebbítve, az orvosi rend tekintélyét is lassankint aláassák. Mar pedig ha az orvosok maguk nem törődnek önmaga-

A nagy közönség aztán látván az orvosok kenyéririgységét és folytonos torszalkodását, öket nem becsul, uton ütfelen kisebbíti és gyűlöljia, nagyon sokszor nem is díjazza, s így az orvosok, az ehhez hasonló eljárások által önmagukat kisebbítve, az orvosi rend tekintélyét is lassankint aláassák. Mar pedig ha az orvosok maguk nem törődnek önmaga-

gediája és a közel 39 esztendő múltjának minden fájdalma fölelevenült keblében e napon. Talán élt a borzalmas percztől szabadítottá őt föl örökre a halál!

Kedves, tisztes alakja köztünk járt, egy szomorú tragédiának volt gyászos emlékeztetője; — most már ő maga is a történelem!

A nemzeti kegyelet nem fogja az ő alakját elfelejteni soha, mert élete és multja ama tradícióval van összekorva, mely minden esztendőben ünneppé tesz egy napot: október hatodikát!

Nyugodjék csendes sírjában a szenvedésekben megözönlő honleány, mártírjérének megdicsőült porai mellett.

A könnyek, melyek koporsója előtt szemünkbe toltak, a fájdalom igaz részvét könnyei voltak, mert szerették őt és imádták fájdalmaért, a melyet tőle oly sokan irgyeltek.

Kisérje őt áldás égi útján, és azoké, a kiket mint árvákat felnevelt és felszigetett.

Az október hatodikai nemzeti ünnepen mindig lesz imánk az ő részére is, és nem fogjuk elfelejteni soha, hogy ő a magyar szabadságharc egyik legártatlanabban meggyilkolt vértanújáért közel harminc kilenc esztendőre viselt gyászát.

gukkal, akkor ne várják a nagy közönség becsületét.

A most felsorolt esetekben hol van az orvosi tisztesség és becsület?

Ha volna orvosi kamara, akkor ez útját vágná a mindenféle szélhámosásnak és nem tisztességese eljárásnak, az orvosi tiszteletjé leltizálásának és félerésben való visszaküldésének az által, hogy nem tűrné meg kebelében az orvosi rendezet nem méltó egyenleket! Az ilyen erkölcsiileg sújtott orvosokat aztán végre a nagy közönség is »teljes értékű«-ként tudna megítélni. Nagyon is itt az ideje annak, hogy az orvosok meglazult ethical érdekét és a hanyatlásnak indult orvosi tisztességét, a kamarai rendszer bizonyos törvényes korlátok közé szorítsa.

Jól tudom, hogy kártarsaim közül sokan lesznek, kik az orvosi rend hanyatlása ügyében kifejtett pessimistius kezeltetésben nem osztoznak, de még számosabban találkoznak olyannak, kik nekem nagyon is igazat fognak adni. Tárgyam fejtetésénél ugyanis nem abból indultam ki, hogy mi módon meggya a dolga néhány kiváló orvosnak, kiket részint alapos készülttség, irodalmi működés és kiváló szakismeret, részint szerenese és nyilvános allas, vagy esetleg fényes családi összeköttetések emeltek magásra, ez nem lehet irányadó az orvosok társadalmi helyzetének általános megítélésénél, hiszen hány száz és ezer orvos küzd úgy szóva csak a mindennapi kenyérért? ezeknek a sorsát kell első sorban törvényes alapon biztosítani a nagy közönség önkényével szemben, mely az orvos nehéz munkáját nem tudja, vagy nem is akarja igen sokszor méltányolni.

Hiszen nincs delpalya a világon, mely több tanulmányt, lelki erőt és önmegtartózással párosult emberszeretettel követelne, mint épen az orvosi pályá, mely az emberek belelétét oly mélyen érintve, oly sok könyvet szarít fel csak egy nap alatt is a kedveséiert remegő család szemébe. Menyit és meddig kell küzdeni egy orvosnak, míg annyira jut, hogy a nagy közönség bizalmát csak némileg is megnyerheti, hány-szor kell éjtenapot egygére tette fáradnia a beteges szenvedésének enyhítésében s e mellett az ördöklő járványok alatt hány-szor van családja egytt élete is veszélyben? S mégis önfeláldozó működéséert nagyon sokszor mi a jutalom? — Kicsinyítés, ócsárlás, gúny vagy a dolog nem értésén alapuló ferde ítélet és alaptalan vadaskodás.

S mindezt hol talál a lelkiéletében oly mélyen megbántott orvost és emberbarát elégtételt vagy megnyugvást?

Minden munkás megkapja vagy megkövetelheti jól megérdemelt jutalmát nyiltan, de az orvosnak működését a nagy közönség saját belátása vagy kénye kedve szerint egy borítékba rejtett ismeretlen összegegel vagy néha bankó módjára összehajtott papír darabokkal — borralaként markába nyomja — díjazza s jaj ha meg nem evezik, vagy esetleg a jól végezt munká biztos tudatában még azt esetleg kémi is meri.

Ha egy ügyvéd, éntész, iparos vagy kereskedő jogos követelésének törvényes uton szerz érvényt, ez egészen a maga rendjén van, tegeye azonban csak ezt egy orvos, a nagy közönség, — sokszor titokban támogatva egy pár körövendő kártarstól is, — azt azonnal »inhumanus« stb epithetonnal bélyegza, és uton-utófele ócsarolja.

A nagy közönség fel fogása e tekintetben valóban csodálatos és érthetetlen, mert éppen a legtovábbkesebb pályán küzdőtől követel minddig humanitást, míg ellenben soha sem jut eszébe olyasmint egy kereskedőtől, iparostól vagy házi úrtól követelni.

Az orvosi rend tekintélyét esorbitja, hogy az orvos mindig csak kegyelem kenyérré szorujom. Miért ne követelhesse az orvos is jogosan a jól megérdemelt munkadíját? (Folyt. köv.)

Kimutatás

a kiesini tuzkárosultak javára alólirottoz befolyt pénzbeli adományokról.

Báró Révay Ferenz 50 frt. Báró Révay Gyula, Jusht Kálmán 30—30 frt. A turoczi

kereskedelmi és hitelintézet 25 frt. Idb, Jusht György 20 frt. Báró Révay Gyula vendégei 15 frt. Ily, Jusht György 10 frt. Beniczky Kálmán, Jusht Ferenz, Kunay János, Dula Maté, Melfelber Zsigmond 5—5 frt. Simko Samu 4 frt. Dr. Petríkovich János 3 frt. Ivánka Tobiasz 2 frt 34 kr. Kevezicz István, Halasa Andras 2—2 frt. Simko Klancicza János 1 frt 50 kr. Schvarcz Vilmos, Kakkányi József Gráber Sumu, idb. Zathureczky József, Kovácsik György, Krafcsa János, Szlepetz Ignác, Franklin Rezső, Gráber Miksa, a neczpálli kölcsönös segélyező egytel Blaticza közseg, Ruttkay Sándor, Fekete Miklós, Groszman József, Szinyai László, Záni Flora, Kuffler Zsigmond, Fabri József, Haas David, Perl Henrik, Glukstál Jónás, Soltész Lajos, Volny Henrik, Groszman József, Glukstál Simon, Dr. Haas Jakab, Toperczer Lajos, Balkó Pál, Friedman Gyula, Gráber Jakab, Szulló Géza, Mezni Filipina, Lilge János Dr. Lax Adolf, Links János, Horváth József, Krauz N., Kohút János, Izak Gusztav, Csajda György, Hurban Svetozár, Skultéti József Zaturczy Jenő, Malys György, Thomka Lajos, Kohút József, Lukács Emil, Thomka Lajos, Bulla Bódog, Jeszenszky Nándor, Penjastek Samu, Kuchárik Lajos, Kucsersa N., Kőrös Ede, Csiesmancez János, Beliesko János, Pjtor Ambrus, Hoffman Ede, Kubala Alajos, Wanovics János 1—1 frt. Simko Ferenz 90 frt. Moskóczi Ferenz, Fischer Lajos 60—60 frt. Kozsehuba János 34 krt. Ruttkay Béla, Lang Lajos, Jeszenszky Teofil, Haas Károly, Poperczer Paula, Csepessányi Ferenz, Nagy István, Pakán József, Wrtjak János, Grósz Jabab, Bartos Gyula, Poierczyk Andras, Fried Miksa, Mittelman Henrik, Löwi Zsigmond, Herz Adolf, Löwi Mór, Múnez Salamon, Teszak Andras, Gallo Pál, Kompis Péter, Odechalovics Antal, Ruttkay Ádám, Daxner Ivan, Svehla János, Félix József, Kullán Samu Galanda Halame János, Svehla Rudolf, Fischer Adolf, Laucsic Andras, Galanda Andras, Galanda Samu, Bulovszky Samu, Kuzma N., Stolarik Nándor Galanda János, Svehla Maria, Lányi János, Michalecz János, Kuzma József 50—50 krt. Kjmicska József, Kucsersa Andras 45—45 krt. Hajós Ede, Kuchárik János, Boschan Ignác, Wittman Mark, Rolkó József Wancso Pál, Starke Samu, Meliesko János, Galanda János, Ficske Andras, Bukva Anna, Tyroier Arnold, Svehla Lajos, Koreny József, Mali Judit, Vogel Miklós, Stolarik László, Burda József, Dzurivszky János, Filo Sándor, Duchaj Anna, Dula János 40—40 krt. Jeszenszky János, Sipka Samu 36—36 krt. Revala Katalin, Chalupka Daniél, Szilvika Andras, Ivánka Zsuzsanna, Szlepacsik József Zbynovszky Istvan Czabik N. Politzer Adolf, Zsorna Gyula, Osadsky Andras, Miskóczi Samu, Simko Károly, Horácsék N., Suvada József, Selko József, Szukhra József, Duchaj Andras, Duchaj János 30 frt. Chmelik János, Jankovics Maria, Matulya Katalin, Hurban Gusztav, Maceveda Ferenz, Renner Tivadár, Thomka Anna, Ruttkay István, Whinis Ulászló, Hurta János, N. N. Lang N. Wagner Zsuzsi, Scheinberger Ignacz, Schulcz Lipót, Frolyo Pál, Steiner Ilés, Svehla János, N. N. Galanda János, N. N. Osz. Sonnenschein, N. N. Sztacho János, Kres János, H. S. Sztacho Pál, Gasparez János, Schödl Pál, Zeman János, Zeman György, Glásel Henrik, Haas Jakab, Eckstein Samu, Balkó József, Spányik Andras, Liska Andras, Bagel János, Liska József, Oravecz János, Putra János, Urszinyi János, Králík Pál, Stancel György, Liska Zsuzsi, Urszinyi János, blaticcaizv év. kántor, Kolar János, Malrina János, Somora & Paulik, Urszinyi Mihály, Lupták Mihály, Bogya Andras, Duchaj János, Szeklo Pál, Lupták György, Belan János, Bagel József, Balya József, Cservény György, Lupták József, Urszinyi József, Grmela János, Dula Maté, Liska N., Urszinyi György, Duchaj N. Dula & Marcsék, Putra Andras, Lamos József, Proksa Andras János, Hicsky Pál, Chilo György, Szunka N. 20—20 krt. Kuchárik Maria, Klein József, Kálniczky Andras, Csázmárik N. Spánik József, Kosman János, Proksa Andras, Proksa György, Blaho Mihály 15—15 krt. Malnia József, Szeklo Maria 14—14 krt. Rajeczky N., Szomora József 13—13 krt. Danis József, Janesek József, Majercsik Andras, Marcsék Maté 12—12 krt. Rosenzweig Betti, Csepessányi Lajos, Singer Henrik, Pleva Maria, Malko János,

Pokrovka András, Szvitko Karolin, Sztacho János, Ranostaj Mihály, Kalniczyk Pál, Lupták György, Kapusztai György, Jelsik György, Eckstein Ignác, Timmerer Péter, Starke Pál, Dlabik Alajos, Krupecz József, Baranyik Ferenc, Szukhra György, Lako János, Urbán József, Chilo József, Duchaj Máté, Szabo György, Paulik János, Kolar János, Spanik György, Walasik N., Duris N., Urszinyi Máté, Bogya János, Noszak Pál Öv. Danovszky, Lupták József, Kapralik András, Kubik Mihály, Paulik János, Djanis József, Duchaj András, Urszinyi Pál, Djanis Pál, Duchaj András, Szomora József, Liska Mária, Szomora Pál, Duchaj Katalin, Liska János, Gambaj N., Duris Anna, Girhád N. Ivaska János, Malina János, Czitko József, Cservényi József, Voska György, Krizó József, Lupták György, Djanis András, Rakusz András, Kolar N., Matrenka N., Sucha János, Kovacsik György, Braun József, Lupták György, Cservényi Anna, Urszinyi András, Braun Jakab, Csilo N., Chorvat András, Králik József, Krupecz András, Walach János, Krupecz József, Czvik János, Hanko András, Hanko János, Oravecz András, Duchaj György, Balla József, Proksa György, Duchaj Máté, Proksa András, Gazdik János, Proksa János, Trostler L., Ruman Antal, Drachele János 10—10 kr. Kovácsik György, Windholz N. 5—5 krt. Összesen 345 forint 37 kr.

Turóc-Szt.-Márton, 1888. Évi október hó 4.

Ujhelyi Attila,
főszolgabíró.

HIREINK.

Árvából. A király névnapja alkalmából e hó 4-én az alsókümbi katolikus templomban istentisztelet tartott, melyen az állami polgári és középkereskedelmi iskola, az állami tisztviselők és egyéb közönség vett részt.

Árvavármegye törvényhatósági bizottsága október hó 10-én tartja őszi rendes közgyűlést következő tárgysorozattal: 1) Az időközben üresedésbe jött vármegyei alsópáni széknek választás utján betöltése. 2) A vármegyei közigazgatási és gyámhatósági 1889. évi költségelőirányzat. 3) A vármegyei nyugdíjintézmény alapjának letétesítésére 3 százalékos vármegyei pótdónak kivetése. 4) A vármegyei betegápolási alap 1889. évi szükségletének főbiztosítására vármegyei pótdónak kivetése. 5) A vármegyei magánkórház 1889. évi költségelőirányzat. 6) 1889. évi vármegyei utikézmunka költségelőirányzat. 7) Községi ügyek. 8) Társultvármegyei átiratai. 9) Egyéb közigazgatási folyó ügyek.

Vármegyei leendő alsópánjának id. Csillaghy József van kijelölve. Egy a törvényhatósági bizottsági tagok leg nagyobb részének az aláírásával ellátott felhívás küldetésén utján megszerzett a megválasztandó elé, melyben az alsópáni állás elfogadására kéri. Id. Csillaghy József, a ki az alsópáni tisztséget 1878-tól 1883 végéig már viselte, annak újabb való elvállalására készségesnek nyilatkozott.

Tropusiklímá alatt éreztük magunkat e hó 2. és 3-án Árvavármegyében. Mintha csak afrikai polgáritásaink temperaturájukból egy maroknyit izlölnek felkelttek volna hozzánk, oly benyomást keltett a hirtelen, csodálatos hőmérsékelt változás. A hőmérő a 21-ik fokra felszalagott, de e sorok írásakor megint csak visszahelyezkedett régi állapontjára.

Trsztenán Ó Felsége nevenapját mint minden évben, ez idén is megünnepele. Reggeli 9 órakor a plebáni templomban háladáó isteni tisztelet tartott, melyen megjelentek az összes hivatalok, a gymnasiumi tanártestület s a tanuló ifjúság stb. Isteni tisztelet után a gymnasiumi nygteremben iskolai ünnepegy tartott, mely a tanulók énekelőadásából, egy növendék szavalatából s az igazgató ünnepi beszédéből állott. Ugy az isteni tiszteleten mint az iskolai ünnepegyen jelen volt Dunay Ferencz tanker, kir. főigazgató is, ki az intézet inspicálására véget ért éppen Trsztenán tartózkodott.

KÜLÖNFÉLÉK.

Műkedvelő szini előadások. A turóc-szt.-mártoni magyar műkedvelők, akik a múlt idény alatt annyira szép sikert arattak, közelebb ismét megkezdik működésüket. A szini bizottság a múlt vasárnap tartotta F e k e t e Miklós elnökelte alatt első ülését, mely alkalmával előhatározta, hogy az első szinlelőadás e hó 20-án lesz. Színe remlinek »A szelleműs hölgy« és »Angolosan« című vigatócok. A bizottság egyeszeresim megállapította részben azon darabokat, melyek ez idény alatt színe fognak kerülni. Közönségnek a téli esték közeledtével bizonyára örömmel várja a műkedvelői előadásokat, melyek eddig is már sok szellemi élvezetet nyújtottak részére.

A király ó felsége névnapját e hó 4-én a turóc-szt.-mártoni állami polgári és közép kereskedelmi iskola iskolai ünnepegyvel ülte meg. Dél előtt B o l d i s Ignác igazgató az egybe gyűlt ifjúsághoz hazafias alkalmi beszédet intézett, buzdítván őket a király és a haza iránti szeretetre. Ezután pedig testületileg a róm. kath. templomba vonultak, hol 10 órakor ünnepegyes isteni tisztelet volt. — A z nívóváraljai állami tanítóképző intézet tanári kara és növendékei, mint lapunk tudósítja, szintén ünnepegyes isteni tisztelettel ülték meg Ó Felsége névnapját.

Népszerű felolvasó estélyek. A turóc-szt.-mártoni állami polg. és közép kereskedelmi iskola tanártestülete elhatározta, hogy eddig oly szép sikerrel tartott népszerű felolvasó estélyeit ez idén is folytatni fogja. Az erre vonatkozó meghívás és az estélyek sorrendje közelebb fog szétküldeteni.

A selmeczbányai erdészeti új palota építéséről. A selmeczbányai új erdészeti akademia építéséről — írják lapunknak — rossz akaratú hírek keringenek, melyek az építkezési vállalkozók jó hírnevének megintgatását célozzák. Állítják ugyanis, hogy a vállalkozók korhadt írt adtak volna a menyezett gerendákra; s így az akademia igazgatósága beszűntette volna az építkezést. Ezekkel szemben biztos helyről vett értesítésünk szerint állíthatjuk, hogy a munka még ma is folyik és hogy a fit az akademia igazgatósága szállította, mely teljesen ép és egész séges. A mi pedig a vállalkozók többi működését illeti, állíthatjuk hogy teljesített munkájuk bántulatos gyorsaság dacára a technika minden igényeinek megfelel; s így az akademia igazgatóságának teljes megelégedésével is dícsérelhetnek.

Zorköczy Tivadar, a felső járás főszolgabírája, szabadságáról visszaérkezett és e hó 4-ike óta a kir. mérnökkel az utakon ledolgozott kőműnkát veszi át.

Halva találtak. Lapunk múlt számában megemlékeztünk arról, hogy Nagy-Csepésben V e r e s Annát háza előtt halva találtak. A megindított rendőri nyomozásból kintűnt, hogy az illető ittás állapotban esett el és hogy gutautás következtében halt meg.

Tűz. Polerjeka községben a múlt hó 27. és 28-ika között éjelt tűz ütött ki s elégett két csür a benne levő idei természess és takarmánnyal együtt. A tűz oka meggejtett rendőri nyomozás dacára sem volt megállapítható.

Szaporították a hónapvadászokat. Az országgyűlés megnyitvala egy fontos törvényjavaslat kerül a »Ház« asztalára, mely a hónapvadász újja szervezését iktatja törvénybe. A tervezet szerint a hónapvadászok 5 ezreddel szaporítani fogják. Tekintve, hogy Turóc vármegye területén katonaság ninesen, legfőbb dhajtasunk, hogy az új huszárezredekéből vármegyénk is k a p j o n e g y e t.

Veszedeles állatok. Valosa községben a múlt hó 29-én éjelt 2—3 óra között egy idegen kutya egy oda való kocsinak a lábárszára harapott, azonban a vastag nadrág miatt nem sebesítette meg. Az illető kocsis ezután a kutyát a kalapjával akarta elkergetni, de erre neki ugrott s felső ajkát a t h a r a p t a u g y, hogy egy f o g a t i s k i s z a k i t t o t a. Ezután még egyszer rá ugrott a kocsisra s újból az állat s az álla alatt a nyakát megharapta. Ugyan ez a kutya a községben több kutyát megmárt a z t a n e m e l e t, de még a délutáni órákban

visszatért s innét több kutyát mart meg. Ekkor azonban sikerült egy udvarba bekergetni, hol lelétek, úgy szintén lelétek még egy kutyát, melyeken harapási sebek látszóztak. A kutyának ezen viselkedése nem volt elég a községi bírónak, hogy a netán fenyegető veszelőrlő a hatóságának jelentést tegyen, hanem mikor a megyei állatorvos az esetről magán úton értesült s a helyszínen megjelent, előtte bűnös mulasztását azal megette, hogy nem tudta, hogy a kutya veszett volt-e? Szinnyay László, megyei állatorvos, e hó 4-én megjelent a községben s a veszedelmesnek látszó kutyák kiirtása iránt intézkedett s elrendelte, hogy a kutyák 30 napig láncra verve tartassanak. Meghagyta a bírónak azt is, hogy a netán előforduló megbetegedésekről őt azonnal értesül. Miután a kutya hullája már el volt ásva s különben is össze-vissza volt törve, vizsgálat nem állapíthatta meg egész biztonsággal a veszettséget. — Alsó-Stubnyán szintén a napokban egy macska harapta meg veszedelmesen C h o r v á t h Jánosét. Miután a macska ritkán szokott harapni, ez eset is gyanusnak tűnik fel. Az állatorvos itt is megtartotta a szükséges vizsgálatot. Az állatot elpusztították.

A kievai zarandók új következménye. A bányakerületi ág, ev. egyházkerület a napokban tartotta Budapestben közgyűlést, mely alkalmával S o n t a g h Pál M u d r o n Pál turóczi és nyitrai esperességi felügyelőnek a kievai ünnepegyeklen való részvételé tárgyában interpellált. A közgyűlés elhatározta, hogy ez ügyet az egytetemes gyűlésre viszi.

A nemet császár Bécsben. II. Vilmos, Németország fiatal császára sorra látogatja az eurpai udvarokat. A múlt héten íly látogatás céljából Bécsbe érkezett, hol a legnagyobb pompával, ünnepegyességgel fogadták a felséges vendéget. A f. hó 4-én adott udvari ebéd alkalmával királyunk felköszöntésére a többek között ezeket mondta: »Kipróbált és törhetlen barátság érzelmével emelem poharamat és iszom az én mélyen tisztelt s z o v e t s é g e s t á r s a m ó, f e l s é g e s Austria császára és Magyarország királya, ó felsége a császárné és az egész császári ház egészségére.« Vilmos császár a fekete sas-rendelő ajándékozta meg T i s z a Kálmán miniszterelőnököt s azt szemelvény adta át neki. A fiatal uralkodó trónra lépése óta már a hetedik uralkodóház vendége.

Selmeczi hírek. Nehéz, nagyon nehéz ezúttal tudósítói tisztemben eljárnom, mert a munkaidő beálltával városunkban minden élet, minden tevékenység a bureaukba szorult, se közérdekeltséget keltő mozgalom meg nem indúl, se ön-se gyilkosságra, botránycsinálásra rá nem ér most senki és az a sürgős-forgás mely utainkban észlelhető csak előjebb a jövő hetek. — Egytelken közül azok, melyek nem csak névben léteznek, csendes munkát folytatnak, hallgatnak s róluk is hallgat a közönség; — csak egy van köztük, mely életjelet ad, látható, hallható; a polgári daleylet, mely a kimerültségtől tantorgó Thaliát megszánva, oly kényelmes és biztosan álló székbe ültette, melyen immár napok óta sikerrel, és díszes közönség előtt hirdetheti igéit. Péch miniszter. tanácsos jótékonyasága, Altman dalárdai elnök és Vadass tiszti ügyész fáradhatatlan utánjárásának sokkal tartozik Thalia azért a szép színpadért; hisszük, nem is lesz irántuk halatlatlan, itteni papjai bizonyára tisztelegessé munkát fejtenek ki ezután is, mint tették eddig. Ha a bureaukba, vagy a családi életbe, sőt az iparos műhelyekbe is beketünk, mindenütt várakozó állaponttal találkozunk; a családok, alig számbavehető kivétellel, régi vagy új grubenrokkos ismerősüket, lakójukat várják az akadémiai tanév eme kezdetén, egyik bureauban Weckerle államtitkár érkezését várják, a nagy reformátort, másikkban pedig az évi költségvetés a beszed tárgya, fűdgyv annak megállapítását sokak érdeke; — az iparos műhelyekben olyan lakkok és frakkok szantláját állíthatják össze (a clakokot) a Quanzter testvérek szállítják), melyek a múlt tavén folyamatosan, szolgálták hódító eszközökül a Sembery terem, Kisiblye köröndje talaján, no meg egyes salonokban. Vajjon visszajön-e a várva várt ifju? az a kérdés lebben el nem egyszer a családjánya, az ifju szép leány s a ... czipész, szabó ajkán naponta s ag-

gódó pillantások kiskir délutánoként a csengő lovak által húzott személyszállító bakkáját a Szóló főzardónak s Pischl bátyánk alig győzi a megnyugtató referálást, felvilágosítást, melyért hol ez, hol amaz hozzá fordul. Az ifjúságnak igazán nincs oka a fogadtatás ellen panaszkodni, szívesen látják mindenütt; sőt, ha egynekemlye a várva vártak közül ilyenkor elmarad, biztos lehet felőle, hogy a szíves érdeklődés eszakhamr végtegyes levélben nyilvánlírta, melynek átadását biztonsággal kedvéért az érdeklődők valamelyik hatóságra bízzák. Hanem hát ez az illetőre nézve többnyire c s a k b a g a t e l l i t e r m e z t e t t s i g y e l v a g y n e m j ö v e t e l e d e f e l y o f a s s a l n e m b i r. M i t s z o l j á k a r r o l a n e m k e c i s o p o r t o l, m e l y »r é g i b ű n ö k « l e r o v a s a v e g e t t e t t e g z i s z o r g a l o m i d ő v e o k t o b e r e l s ő h e t é t? M e n n y i r e v á r j á k o t t u n k n a t o l u k a z t a v á l a s t, m e l y r e c i d g e l l e g y e l l e b b i s e g y s z a s k ö l t ö z t e t e l a z a g o d o t t a p a z e s z e b ű l a j ó f i u v a l e g y ű t t. V a j j o n n e m k e l l e a m i a t a h i t v á n y t á r g y m i a t a z e g e z é v e t ú j b o l k e z d e n i? (M i n d e n t á r g y h i t v á n y, m e l y b ű l r é g i b ű n ö c s e k t s z ű l.) I l y e n v á r a k o z o a z é n á l l a s o p o m t i s e s o r a m a t i l l e t t e g, m e l y e k e t f e l v e b o s a t o k u n a k e p é n t e k i n a p o n, v a j j o n n e m a l u s s z á k e a t G. B e r z e n e c z n e z é j e t, h o g y a z t á n c s a k e l v é s e é r k e z n e k r e n d e l t e t t é s i h e l y e k r e.

A szerzetes rendhez tartozók tanárok, ha sam az államtól, sem egyéb alából illetményeket nem élveznek, hanem kizárólag csak a rend jövedelméből láttatnak el, a pénzügyi bíróság által hozott döntvény értelmében IV. oszt. kereseti adóval meg nem róhatók.

Kilátási kocsik. A m. kir. államvasutak zólyom-rutkai vonalán október 3-tól kezdve a gyorsvonatoknál kilátási kocsik fognak forgalomba helyezni, melyeknek használata nézve a következők irányadók: A kilátási kocsik a vonatnak megfelelő I. osztályú jeggyel ellátott utasok részére vannak fenntartva s ezek által ráfűtést nélkül használhatók, megengedtetik azonban a vonatnál utazó II. oszt. utasoknak is, hogy a kilátási kocsit használhassák, ha az illető vonalra ezen a vonatnak megfelelő I. és II. oszt. rendes menetjegyek árai közt különbözetet ráfűtetik. A kilátási kocsik a fűtési évad alatt a forgalomból el fognak vonatni.

Szerkesztői üzenetek.

Alsó-Kubin. Leveled lapunk mult számára későn érkezett.

R. O. G. art. A humoreszk nagyon erőltetett. Versetek csak akkor közlünk, ha jók. Ezek közölhetlenek.

Felétel szerkesztő: Nagy István.

Főmunkatárs: Vörös Ferencz.

HIRDETÉSEK.

Arverési hirdetemény.

A selmeczi takarékpénztár részéről ezennel közhírre tétetik, miszerint **f. é. Október hó 17. és 18-án** mindgy délután 2 órakor, a takarékpénztár hivatalhelyiségeiben, — különféle arany és ezüst tárgyakból álló esedékes zálogokra, — nyilvános árverés fog tartatni.

1—2

Az igazgatóság.

910. szám
okt. 1888

Arverési hirdeteményi kivonat.

A nemesztői kir. járásbírósg mint telekényvi hatóság közhírre teszi, hogy Kubica szül. Paczak Vlna venghajátónak s v e d j á k J o z s e f v e n g r e h a j t a s z n e v e d o e l l e n t 78 írt 80 kr. tökékvétel és járuléka iránti vengrehajlasi ügyében a rószahgyi kir. bírónyészék a nemesztői kir. járásbírósg területén levő Veszelen fekvő s v e z e l e i 470. sz. íjtvében A l a t t f o g l a t t 30 írt s z e l e s u r b. t e l e k é s 182 sz. házól álló S a v e d j á k J o z s e f n e v e r e e g e z s z e b e n í r t i n g a l l a n r a a z á r v e r e s t 454 írtban ezennel megállapított

